

Tazbirowa, Julia

"Quelle zur Geschichte des Neisser Bistumslandes auf der drei ältesten Neisser Lagerbücher", wyd. Kurt Engelbert, Würzburg 1964 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 57/4, 647

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

dane w dość dziwnej proporcji, skoro jezuitom, którzy odegrali tak ogromną rolę w ówczesnym kościele i społeczeństwie poświęcono tyle samo miejsca co lazarystom czy bożogrobcom. Autor nie zajął się przyczynami rozrostu zakonów: to nie tylko mnogość pobożnych fundacji, ale i wyż demograficzny, chęć znalezienia łatwych źródeł utrzymania pchały ludzi w ich mury. Autor nie zainteresował się również bliżej funkcją zakonów w ówczesnym życiu społecznym; pobieżne omówienie szkolnictwa i misji (s. 1598—1605) nie mogło wypełnić tej luki. Z niewiadomych względów wreszcie marginalnie tylko omówił zakony żeńskie.

Walory dwóch ostatnich szkiców (A. Stanowskiego i E. Jabłońskiej-Deptuła) polegają głównie na zawartych w nich informacjach o wielkości diecezji i parafii oraz liczbie kleru świeckiego i zakonnego. Takie ujęcie zagadnienia, bez próby pokazania szerszych perspektyw, jest jednak usprawiedliwione brakiem gruntowniejszych opracowań na temat kościoła polskiego w XIX—XX w.

Mimo powyższych zastrzeżeń dla każdego autora przyszłej syntezy dziejów kościoła w Polsce omawiany przez nas podwójny numer „Znaku” będzie stanowił ceną i niezastąpioną pomoc, m.in. dzięki zawartym w nim materiałom statystycznym.

Tadeusz Lalik, Janusz Tazbir

Quellen zur Geschichte des Neisser Bistumslandes auf Grund der drei ältesten Neisser Lagerbücher, wyd. Kurt Engelbert, „Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte” t. X, Holzner Verlag, Würzburg 1964, s. 249.

Badacze dziejów Śląska uzyskali cenne wydawnictwo źródłowe, stanowiące pożyteczne uzupełnienie źródeł do dziejów tej ziemi. Wydawca opublikował trzy najstarsze inwentarze nyskie z odpisów sporządzonych w latach 1920—1921 przez Augusta Müllera. Oryginały inwentarzy przechowywane swego czasu w Archiwum Państwowym we Wrocławiu zaginęły w czasie II wojny światowej.

Z trzech inwentarzy nyskich pierwszy z lat 1360—1393 zawierał odpisy dokumentów w pełnych tekstach, pozostałe zaś dwa regesty dokumentów z czasów biskupstwa Przeclawa z Fogorzeli z lat 1368—1376 oraz wakansu na stolicy wrocławskiej 1376—1383.

Wydawca, mając do dyspozycji jedynie regesty sporządzone przez Müllera, potraktował wszystkie trzy inwentarze łącznie. Wszystkie dokumenty ułożone są w kolejności chronologicznej, podczas gdy w układzie inwentarzy występują zakłócenia, zwłaszcza że inwentarze zawierają także pewną liczbę dokumentów starszych (od 1263 r.) i grupę późniejszych (1384—1412). Pierwotny układ dokumentów można jednak odtworzyć, ponieważ każdy regest zaopatrzone jest w notatkę zawierającą określenie inwentarza i numer karty.

W myśl intencji wydawcy opublikowane dokumenty stanowią kontynuację serii „Regesten zur schlesischen Geschichte”, której ostatni tom, wydany w ramach „Codex diplomaticus Silesiae” w 1925 r. sięga do roku 1342.

Regesty opracowane są wzorowo, nazwy miejscowe objaśnione w tekście, wydawnictwo zaopatrzone w indeks osób i miejscowości oraz zestawienie bibliografii.

Wartość wydawnictwa podnosi fakt, że oryginały inwentarzy zaginęły. Jeżeli bowiem można dyskutować o celowości publikowania regestów istniejących i dostępnych dokumentów, tutaj wzgląd ten nie wchodzi w rachubę, ponieważ ogłoszenie istniejących regestów jest jedynym środkiem uratowania dużej partii dokumentów przed całkowitym zapomnieniem.

Julia Tazbirowa